

Caracterizarea personajului Nae Catavencu din opera O noapte furtunoasa scrisa de I. L. Caragiale-a doua parte

In numele "progresului" doreste de fapt aparitia in tara noastra a unui fenomen de criza si regres in Europa: existenta falitilor ("Pana cand sa n-avem si noi falitii nostri?"). Dupa o atare expunere este clar ca patriotismul sau ("Scopul sotietatii este ca Romania sa fie bine si tot romanul sa prospere!") este unul de fatada, aparent, demagogic, personajul dorind, in fond, propria-i prosperitate prin inaintarea in ierarhia sociala.

Catavencu este un actor desavarsit, devotat numai ambitiei de a parveni, astfel ca tocmai el, cel care avea "taria opiniunilor" sale, ajunge, in finalul piesei, de partea cealalta a baricadei. Catavencu accepta sa conduca manifestatia inchinata noului ales, Agamemnon Dandanache, pastrandu-si insa poza patriotului declamator si proband in continuare aceeasi incapacitate intelectuala: "Dupa lupte seculare, care au durat aproape treizeci de ani..."

Pentru mecanismul existentei sale, ramane valabila aceasta afirmatie: "Scopul scuza mijloacele, a zis nemuritorul Gambetta!" ("nemuritorul" fiind, in realitate, Machiavelli).

Replicile pretins sententioase ale personajului nu fac decat sa probeze falsa cultura si sa accentueze ridicolul, ceea ce nu distoneaza intr-o lume ale carei valori nu se judeca din perspectiva unei colectivitati, ci din aceea a individului; resortul intim care il determina pe Catavencu sa pledeze cu atata patetism induiosator pentru progresul natiunii este de fapt acela care l-ar putea propulsa pe o anumita treapta a ierarhiei politice si sociale. De pe aceasta pozitie posibilitatile de influenta si capatuire ar fi mult mai largi.

Facand parte din tabara opozitiei, Catavencu este singurul pe care Caragiale il individualizeaza, dar prin care, cu multa maiestrie, reuseste sa creeze un tip reprezentativ pentru o intreaga categorie umana destul de numeroasa in viata politica a vremii. Evoluand intre atitudini deseori contradictorii, in functie de situatie, abdicand de la orice principii sau norme, personajul se videaza in interior. Esecul final al intreprinderii sale este trait cu mai putin dramatism decat s-ar fi putut crede dupa comportamentul si atitudinile de pana atunci, pentru ca acesta nu inseamna o capitulare definitiva, ci doar o amanare; o noua tentativa, la care un om cu vocatia lui Catavencu pre-supunem ca se gandeste deja.